UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dîtîqa (nouum) ḥadāta (testamentum)

Parisiis, 1584

Cap. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39367

Visual Library

24 Nomen enim Dei per vos blasphematur inter Gẽtes, sicut scriptum est.

25 Circuncisio quidem prodest, si Legem obserues: si autem præuaricator legis sis, circuncisio tua præputium facta est,

26 Si igitur præputium iustitias Legis custodiat: nónne præputium illius in circuncisionem reputabitur?

27 Et iudicabit id quod ex natura est præputium Legem consummans, te, qui per literam & circuncisionem præuaricator Legis es?

28 Non enim qui in manifesto, Iudæus est. neque quæ in manifesto, in carne, est circuncisio:

29 Sed qui in abscondito, Iudæus est: & circũcisio cordis, in spiritu, non litera: cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

Gentes inter blasphematur ipsũ propter vos Dei enim nomen
סגר גיר דאלהא מטלתכון הו מתגדף בית עממא
si perfeceris legem si prodest enim circuncisio scripti est
ר וכתיב: 25 גזורתא גיר מהניא אן נמוסא תנמור אן
si præputium ei fuit circũcisio tua Lege à verò tibi trãsgressio
נכ ליך דין מן נמוסא גזורתך הות לה עורלותא: 26 אן
nónne Legis mandatum seruet vt præputium reputabitur
ן דין דעורלותא תטר פוקדנה דנמוסא לא הא
præputium & iudicabit circuncisio ei reputabitur præputium
ל ותא מתחשבא לה גזורתא: 27 ותדון עורלותא
& Circuncisionẽ qui per Scripturã te Legẽ perficit natura sua quæ
ן בנה נגרא נמוסא: 27 לך דבכתבא וכגזורתא
Legem super es trãsgressor
ר את על נמוסא:

diei omnis Iectio
קרינא דכליום

ea non etiam Iudæus ipse est qui in manifesto se enim
לא הוא גירמן דבגליא הו הו יהודיא אף לא אידא
ille Iudæus est is sed circuncisio in carne quæ conspicitur
יהודיא בבסרא גזורתא: 29 אלא הו הו יהודיא אינא
& non in spiritu est quæ cordis ea & circuncisio est qui in
בגוא הו וגזורתא אידיא דרלבא הי ברוח ולא
sed hominis filijs ex est non cuius gloria illa in scripto
בגוא אידא דתשבוחתה לא הות מן בני אנשא אלא
Dei
ן אלהא:

CAP. III.

1 QVID ergo amplius Iudæo est? aut quæ vtilitas circuncisionis?

2 Multum per omnem modum. Primùm quidem quia credita sunt illis eloquia Dei.

3 Quid enim si quidam illorum non crediderũt? Nunquid incredulitas illorum fidem Dei euacuabit?

3 caput
קפלאון ג

vtilitas quæ aut Iudæi excellentia igitur est quæ
מא הי הביל יתירותה דיהוריא או מנא יותרנה
sermones quòd concrediti sint primùm aliquo in omni multa Circũcisio
ר גזורתא: 2 סני בכל מדם לוקדם דאתהימנו מלוהי
crediderũt in eo quod nõ nunquid crediderũt nõ enim ex eis fidem
אלהא: 3 אן מנהון גיר לא היימנו דלמא בדלא היימנו
ociosam reddidderũt Dei
מנוא דאלהא בטלו:

24 τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται. 25 περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. 26 ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; 27 καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; 28 οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτομή· 29 ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος· καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Κεφ. γ.

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 εἰ γὰρ, εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει;

sicut mendax hominis fili⁹ & omnis verax Deus enim est propitius sis
4 חס איתוהי גיר אלהא שרירא וכל בר נשא דגל איך
si tibi iudiuerint cùm & put⁹ sis in sermonib. tuis iustus vt sis scriptum est
דכתיב דתהוא כאין במליך ותזכא כד דינין לך: 5 אן
iniquus nunquid dicemus quid cõfirmat Dei iustitiã iniquitas nrã verò
דין עולן כאנותה דאלהא מקים מנא נאמר למא עול
sum loquens ipse hominis filius tãquã ità suã qui venire facit Deus est
הו אלהא דמיתא רוגזה איך בר נשא הו ממלל אנא:
enim si mundum Deus iudicabit quomodo non & si propiti⁹ sis
6 חס ואן לא איבנא נדון אלהא לעלמא: 7 אן גיר
cur ipsius ad laudem per mẽdaciũ meũ abũdat Dei Veritas
שררה דאלהא אתיתר בדלגותי לתשבוחתה דילה למנא
sicut nunquid aut ego iudicor peccator quasi ego igitur
הכיל אנא איך חטיא מתתדין אנא! 8 או דלמא איך
mala vt faciamus q̃ nos dicimus & aiunt homines de nobis q̃ blasphemãt
דמנדפין עלין אנשא ואמרין דאמרינן דנעבד בישתא
quid ad iustitiam seruatur quorũ damnatio bona vt eueniant
דנאתין טבתא הנון דדינהון נטיר הו לכאנותא: 9 מנא
& de Iudæis de p̃nũtiauim⁹ qui antè excellentiæ obtinemus igitur
הכיל אחידינן יתירא דקדמן פסקן על יהודיא ועל
scriptũ est sicut omnes sunt peccato quod sub Gentilibus
ארמיא דתחית חטיתא אנון כלהון: 10 איך דכתיב
quiquærat neque qui intelligat neque vnus non etiam iust⁹ quod nõ est
דלית כאנא אף לא חד: 11 ולא דמסתכל ולא דבעא
qui faciat & nõ est & im̃phati sunt simul declinauerũt omnes Deum
לאלהא: 12 כלהון סטו אכחדא ואסתליו ולית דעבד
& linguæ eorum guttura corũ patẽtia sepulcra vnus non etiam bonum
טבתא אף לא חד: 13 קברא פתיחא גנרתהון ולשניהון
os eorum labijs eorum sub aspidis & venenum fraudulentæ
נכולתנין וחמתא ראספס תחית ספותהון: 14 פומהון
ad effundẽdũ veloces & pedes eorum & felle imprecatione plenũ est
מלא לוטתא ומרתא: 15 ורגליהון קלילן למאשד
in vijs eorum & miseria contritio sanguinẽ
דמא: 16 שחקא ודוונא באורחתהון:

4 Absit. Est autem Deus verax: omnis autem homo mendax, sicut scriptum est, Vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris.
5 Si autem iniquitas nostra iustitiam Dei commendat, quid dicemus? Nunquid iniquus est Deus qui infert iram? (secundum hominem dico.)
6 Absit. alioquin quomodo iudicabit Deus hũc mũdum?
7 Si enim veritas Dei in meo mandacio abundauit, in gloriam ipsius: quid adhuc & ego tanquam peccator iudicor,
8 Et nõ (sicut blasphemamur, & sicut aiunt quidã nos dicere) faciamus mala, vt veniãt bona? quorum damnatio iusta est.
9 Quid ergo? præcellimus eos? Nequaquam. Præcausati enim sumus Iudæos & Græcos omnes sub peccato esse:
10 Sicut scriptum est, Quia non est iustus quisquam.
11 Non est intelligens, non est requirens Deum.
12 Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.
13 Sepulchrũ patens est guttur eorum, linguis suis dolosè agebant. Venenum aspidum sub labijs eorum.
14 Quorum os maledictione & amaritudine plenũ est.
15 Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.
16 Contritio & infelicitas in vijs eorum:

4 μὴ γένοιτο. γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν, θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς, ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. 6 μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; 7 εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 καὶ μὴ, καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι. 9 τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως. προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι· 10 καθὼς γέγραπται, Οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐδὲ εἷς· 11 οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· 12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστι ἕως ἑνός. 13 τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· 14 ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· 15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· 16 συντριμμὸς καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·

17 Et viam pacis non cognouerunt.
18 Non est timor Dei ante oculos eorum.

19 Scimus autem quoniam quæcunque Lex loquitur, ijs qui in Lege sunt, loquitur: vt omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo.

20 Quia ex operibus Legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per Legem enim cognitio peccati.

21 Nunc autē sine Lege iustitia Dei manifestata est: testificata à Lege & Prophetis.
22 Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi, in omnes & super omnes qui credunt in eum. non enim est distinctio.
23 Omnes enim peccauerunt: & egent gloria Dei.
24 Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu:

25 Quem proposuit Deus, propitiatorem, per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiæ suæ, propter remissionem præcedentiū delictorum,

26 In sustentatione Dei, ad ostēsionē iustitiæ eius in hoc tempore: vt sit ipse iustus & iustificans eum qui est ex fide Iesu Christi.

non est Dei & timor cognouerūt non pacis & via
דחלתה דאלהא לית 18 ורחלתא רשלמא לא ידעו:
oculos eorum
קדם עינוהון:

Martyrum Iectio
קריאא דסהדא

sunt qui sub Lege ijs Lex quod dicit quod id autem sciimus
ידענן דין דמדם דאמר נמוסא לאילין דבנמוסא אנון
Deo obnoxius reddatur vniuersus & mundi obturetur os vt omne
מתחיב לאלהא: ודכל פום נסכר ועלמא כלה נתחיב לאלהא:
illo coram caro omnis iustificatur nō Legis operibus ex quia
מטל דמן עבדוהי דנמוסא לא מזדרק כל בסר קדמוהי
Lege sine verò nunc peccatum innotuit enim Legis
דנמוסא גיר אתידעת הטיתא: 21 השא דין דלא נמוסא
Lex ipsa de ea & testatur reuelata est Dei iustitia
דאלהא אתגלית ומסהד עליה הו נמוסא
Iesu illius fidei per manū Dei verò Iustitia & propitiatorem
22 באנותה דין דאלהא ביד הימנותא הי דישוע
enim nō est in eum qui credit hoīem oēm super etiam in hoīem oēm Christum
משיחא לכלנש אף על כלנש דמהימן בה לית גיר
gloria à & ed estituūtur peccauerūt omnes quoniam abiecti
שבוחא: 23 מטל דכלהון חטו וחסירין מן תשבוחתה
& per redēptionē gratis per gratiam & iustificantur
דאלהא: 24 ומזדרקין בטיבותא מנן ובפורקנא
Deus posuit eum quem antè hunc Christum per Iesum qui
דמשיחא: 25 הנא דקדם סמה אלהא
initio quæ ab peccata nrā propter sanguinis ipsius per fidem propitiatorem
לנא בהימנותא דדמה מטל הטהין דמן קדים
ad demonst. spir. longanim. per Deus nobis quē dedit per locum peccatorum
26 באתרא דיהב לן אלהא במנרת רוחה לתחויתא
in iustitia & iustificans iustus sit vt ipse hoc in tempore iustus
דצדקותה דבוכנא הנא דהו נהוא כאנא ונזדק בכאנותא
Christi Iesu Domini nri est qui ex fide
דמשיחא הו דמרן ישוע משיחא:

17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· 18 οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· 20 διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. 21 νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητῶν· 22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή· 23 πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ· 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν παρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων, 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

legem per quam sibi ociosa est gloriatio ergo vbi
27 איכו הכיל שובהרא אתבטל לה באינא נמוסא
ergo ratiocinamur fidei per legem sed non operum
28 מתרעינן הכיל דעבדא לא אלא בנמוסא דהימנותא ;
Legis per opera & non hominis filius iustificatur quòd per fidem
דבהימנותא הו מזדרק בר נשא ולא בעבדא דנמוסא ;
non & gentium tantùm est Iudæorum Deus enim nónne
29 למא ניר אלהא דיהודיא הו בלחוד ודעממא לא
qui iustificat Deus est vnus quia gentium etiam sanè
30 מטל דחד הו אלהא דמזדק אין אף דעממא ;
per fidem per ipsam præputium etiam per fidem circuncisionem
גזורתא בהימנותא אף עורלותא בר בהימנותא ;
sed ppiti[o]sis per fidem irritam facimus ipsam legem igitur nunquid
למא הכיל נמוסא הו מבטלינן בהימנותא חס אלא
constituimus ipsam Legem
נמוסא הו מקימינן ;

caput
קפלאון ד

patrum principe Abraham de dicemus ergo quid
1 מנא הכיל אמרינן על אברהם רישא דאבהתא
iustificatus operibus ex Abraham enim si in carne quod inuenit
2 אלו גיד אברהם מן עבדא אזדק דאשכח בבסר ;
quid Deum apud non sed gloriatio ei est fuit
3 מנא הוא לה שובהרא אלא לא לות אלהא ;
& imputatum est Deo Abraham quòd credidit Scriptura ait enim
גיר אמר כתבא דהימן אברהם לאלהא ואתחשבת
merces ei imputatur non autē qui operatur ei ad iustitiam ei
4 למן דפלח דין לא מתחשב לה אגרה לה לזדיקו ;
verò ei ei quod debetur id tāquā sed quod sit per gratiā tāquā
5 איך דבטיבו אלא איך מן דמתתהיב לה ; להו דין
peccatores qui iustificat in eum tantùm credit sed operatur qui non
דלא פלח אלא הימן בלחוד במן דמזדק לחטיא
ad iustititiam fides eius ei imputatur
מתחשבא לה הימנותה לכאנו ;

27 Vbi est ergo gloriatio tua? Exclusa est, Per quā legem? factorum? Non: sed per legem fidei.

28 Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis.

29 An Iudæorum Deus tantùm? nōne & Gentium? Imò & Gentium.

30 Quoniam quidem vnus est Deus, qui iustificat circuncisionem ex fide, & præputium per fidem.

31 Legem ergo destruimus per fidem? Absit: sed Legem statuimus.

CAP. IIII.

1 QVID ergo dicemus inuenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem?

2 Si enim Abraham ex operibus iustificatus est: habet gloriam, sed non apud Deum.

3 Quid enim dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo: & reputatum est illi ad iustitiam.

4 Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.

5 Ei verò qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam secundum propositum gratiæ Dei.

27 ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 λογιζόμεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. 29 ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. 30 ἐπείπερ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. 31 νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.

Κεφ. δ.

1 Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα; 2 εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν. 3 τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 τῷ δὲ ἐργαζομένῳ, ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὀφείλημα. 5 τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην·